

Ergenekun baýramy

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Ergenekun baýramy ERGENEKUN BAYRAMI

Destanlar, milletlerin kahramanlık hikâyelerinin toplamıdır. Öyleyse destanları zengin olan toplumların tarihleri de o ölçüde muhteşemdir. Bu açıdan baktığımızda Türklerin tarihi pek çok destanî hikâyelerle doludur ve bunların da büyük bir kısmı gerçekleri yansıtır. Zaten destanların en önemli hususiyeti, içerisinde milleti yakından ilgilendiren yaşanmış olaylara yer verilmesidir.

Türk milletinin tarih sahnesine çıktığı günden beri başından acı, tatlı bir çok hadise geçmiştir. Ve dünyanın en eski halklarından birisi olan Türkler, destanlar bakımından son derece şanslıdır. Elbette geçmişte cereyan eden her hadiseyi destan sınıfına sokmak mümkün değildir. Bunun için bazı özel şartların olması gerekir. Bunlar yerine gelmişse, destan şeklinde değerlendirilir ve tarihi hadiseler yazılırken bunlardan yararlanılır. Tarihçinin işi de burada başlar. Anlatılanların hangisinin hakikat, hangisinin hayal olduğunu ancak bir tarihçi ayırt edebilir.

Türk destanının konusu, Türk milletinin kahramanlık hikâyeleridir. Orada bu asil milletin başından geçen acı-tatlı, iyi kötü bütün bir ömrü görmek mümkündür. Meseleye bu açıdan baktığımızda Türk destanı da, Türk tarihi gibi devamlıdır.

Eski Türk yurdu ve coğrafyası üzerine şimdiye kadar çok değişik fikirlerin ortaya atıldığı bir gerçektir. Yani Türklerin ana yurdu meselesi çok tartışıldı ve halâ da bu tartışma sürüyor. Biz de, zaman zaman çeşitli yazılarımızda ve kitaplarımızda kısmen de olsa bu konu üzerinde durmaya çalıştık. Bununla beraber eski Türk vatani veya ana yurdu hususunda bizim görüşümüz Selenge ve Orkun Irmakları kıyıları

olması gerektiği yolundadır. Ancak, özellikle Kök Türkçe kitabeleri göz önünde bulundurduğumuzda, bu tarihi belgelerde anılan Ötüken kelimesini ele alıp, neresi olduğu konusunda fikir yürütmek gerekirse, bu coğrafi adın çok geniş bir manası olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla eski Türk kaynaklarında “il tutulacak yer” olarak gösterilen Ötüken’in tek bir nokta olmaması lazımdır. Bizce, manası hakkında da münakaşaların sürdüğü Ötüken, büyük bir coğrafi mekânı ifade ediyordu.

Ötüken meselesini bu şekilde özetledikten sonra, Türk destanlarında geçen Ergenekun’un mevkiinin neresi olduğu hususundaki soruya da dönebiliriz. Tıpkı Ötüken’in yeri mevzuundaki tartışmalarda olduğu gibi, Ergenekun’un da ne anlama geldiği ve nerede olduğu yolunda farklı fikirler bulunmaktadır. Türklerin Türeyiş Destanı veya Ergenekun Efsanesi olarak adlandırabileceğimiz bu hikâyelerde, atalarımızın başından geçen birçok hadiseye şahit bulunmakla beraber, tarihi yurdun özellikleri hakkında da bilgi sahibi oluyoruz.

Her milletin mitolojik devirlerinde, böyle gerçeklerle efsanelerin birbirine karıştığı bir dönem vardır. Dolayısıyla Türklerin tarihte yaşadığı acı ve tatlı bazı vakalar onların beyinlerine öyle işlemiştir ki, bu genler vasıtasıyla günümüze kadar gelmiştir. Bununla beraber dünyanın bütün halklarının kendilerinin türediklerini kabul ettikleri mitolojik bir yaratık mevcuttur. Türkler de kendi ataları olarak kurtu seçmişler ki, sosyologlar ve etnologlar bunun sebebini ilmi ölçüler çerçevesinde açıklamaktadırlar. Elbette fiziki manada bir insanla hayvanın birleşmesi mümkün değildir. Ancak buradaki dişi kurtun bizce başka bir fonksiyonu vardır. O, herhalde Türk ırkını besleyip, büyüten ve de koruyan kahraman bir Türk anası ya da kadınıdır. Belki de Kök Türk yazıtlarında geçen Umay’ın bizatihi kendisidir. Muhtemelen bir takım insanlar bundan rahatsız olacaklar ama, burada bir şey daha aklımıza geliyor; o da dişi kurtun Türklerin yaşadığı topraklara gönderilen bir yalavaç, yani peygamber olması

ihtimali. Semavi dinlerin kitaplarında zikredilen kayıtlara baktığımızda, bütün kavimlere bir peygamber yollandığını görüyoruz. O takdirde Asya'ya da gönderildiğini düşünebiliriz. Dolayısıyla ismini bilmediğimiz söz konusu elçi, pek tabii sonradan kurtlaştırılmış bir kişi olabilir.

Bizim asıl söylemek istediğimiz ve düşüncelerimizi destekleyen bir mesele de, destan şeklinde kulaktan kulağa ve yazılı bazı kaynaklarda zikredilerek gelen bu kurt ata motifinin yakın zamanlara kadar arkeolojik malzemelerin arasında görülmemesiydi. Ama 1956 yılında Mogolistan'ın Bugut kasabasında bulunan, kurttan süt emen çocuk işlemeli yazıtın yanı sıra, şimdiye kadar gözden kaçtığı biçimiyle veya bizim öyle öğrenmemizi istedikleri şekliyle, tepesinde bir ejderha motifinin olduğu söylenen Köl Tigin ve Bilge Kağan kitabelerinin üstünde açıkça kurttan süt emen çocuk ve Karabalgasun Yazıtında da kurt figürleri yer almaktadır. Bu belgeler, Türklerin kültüründe kurt ya da börü motifinin bulunmadığını ileri sürenlere herhalde en güzel cevaptır. Zaman zaman bazı kişilerin batıya doğru geldiğimizde ve İslami dönem kaynaklarında neden kurt sembolünün olmadığı soruları hususunda da şunu söyleyebiliriz: Bu durum Türklerin sosyal ve dini hayatlarındaki değişmelerle açıklanabilir. Çünkü artık attan çok koyun besleyen bir topluluk için kurt gibi hayvanlar tehlikelidir. Bunun yanı sıra İslami inanca göre, ilk insan Adem'dir ve herkes ondan türemiştir. Dolayısıyla Müslüman Türkler açısından, kurttan çoğalma gibi birtakım arkaik inançların da bırakıldıkları söz konusu olabilir.

İncelediğimiz destan parçalarından çıkan sonuca baktığımızda; bu Ergenekun denilen yerin dağlarla çevrili, içerisinde su ve otların bol bulunduğu geniş bir vadi olması gerekir. Aynı zamanda kanaatimizce, bu mekân günümüzdeki Moğolistan sınırları dahilinde aranmalıdır. Yani, bu tarihi yurda Moğolistan dışında bakmak doğru değildir. Buna karşılık Çin ve İslam kaynaklarında sözü geçen ata yurda dair işaretlerin batıda ve özellikle de Turfan ile Turfan'ın batısında, daha

doğrusu bugünkü Kırgızistan'daki Issık Köl çevrelerinde gösterilmesi, Moğolistan'da anlatılan hikâyelerin 6-11. yüzyıllar arasında, yine Türk boyları tarafından batıya taşınmaları yüzünden olduğunu düşünmekteyiz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti 1993 senesinde hazırlanan ve Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi (MOTAP) olarak adlandırılan bir çalışma kapsamında, senelerdir bu ülkede kazı ve restorasyon faaliyetlerinde bulunmaktadır. Çalışılan mekânların esas tarihi Türk yerleşim alanları, yani İslam öncesi Asya Türk devletlerinin ana merkezleri olan Orkun Havzasıdır. Dünyanın merkezi olarak görülen Orkun Vadisi veya havzasındaki bu geniş bozkırlar neredeyse 11. asra kadar, Türklere başkentlik yapmış, Türk'ün beşiği olmuştur.

Orkun bölgesinde dikkati çeken iki vadi vardır: Birincisi, yukarıda Orkun'un Selenge'ye karıştığı yerden, Karakurum'a kadar uzanan geniş bozkırdır ki, binlerce km² alanı kapsayan bu vadi, Orkun ve onun kollarıyla sulanır, hayvancılığa ve şehir hayatına çok müsait bir yerdir. Zaten bugün Orkun Yazıtları veya Kök Türk Kitabeleri diye adlandırdığımız abidelerin burada dikilmesi; başta Karabalgasun, Karakurum ve Türk Hanının Balığı gibi kent kalıntılarının mevcut olması bunu ispatlamaktadır. Kutlu Ötüken topraklarının ortalarına denk gelen bu yer, Türklerin sosyal hayatlarında vazgeçilmez bir bölge olduğu gibi, bugünkü Moğollar için de Orkun havalisi son derece mühimdir.

Orkun Havzasını teşkil eden ikinci kısım ise, Karakurum'dan Orkun Nehri'nin kaynağının çıktığı Altaylar mıntıkasına kadar uzanan alandır. Burası Orkun'un kuzeyinde kalan topraklardan daha dar bir vadiye sahiptir. Bölgenin üç tarafı yüksek sıradağlar ve ormanlarla çevrilidir. Buranın ilginç olan bir özelliği de, arazinin volkanik bir yapıda bulunmasıdır. Yani bazı yeryüzü şekilleri, dağ ve tepelerin oluşması bir takım volkan patlamalarıyla meydana gelmiştir. Bir başka hususiyeti de, burası bir deprem sahasıdır. Herhalde vadide bir fay hattı mevcut olup, zaman zaman yer sarsıntılarına maruz kaldığını

sanıyoruz. Bunun en bariz göstergesi, Moğolistan'ın en büyük şelalesi Orkun çağlayanının burada olmasıdır. Şöyle ki, Orkun Irmağı ve vadisi çıktığı dağlardan biraz yol aldıktan sonra söz konusu yerde birden seviye kaybetmekte, vadi neredeyse 100 metrelik bir çöküntüyle aşağıya inmektedir.

Biraz önce anlattığımız coğrafyaya ait güzellikleri göz önünde bulundurunca, insanın aklına Ergenekun acaba burası mıydı, gibi bir soru ister-istemez gelmektedir. Tabi ki, bazı şeyleri yazıyla anlatmak mümkün değil. Mutlaka zihinlerde canlandırabilmek için görülmesi, aklın somut bir şekilde o nesneyi algılaması şarttır.

Ergenekun Destanı'nı hatırladığımızda, işte bu geçit vermez dağların etrafında yetmiş yere, yetmiş körük konduğunu ve dağın eritildiği aklımıza geliyor. Orkun Şelalesi olarak adlandırılan bölge, adeta lavların püskürmesi sonucunda, toprağın üzeri erimiş demir curuflarıyla bezenmiştir. Büyük ihtimal, binlerce yıl evvel bir deprem veya volkan patlaması sonucunda burada bir tabi felaket yaşanmış da olabilir. Ya da insanların gözleriyle gördüğü yamaçlardan inen lav akıntılarının, zamanla dağlardaki madenlerin insanlar tarafından eritilmesi şeklinde destanın içerisine de girme ihtimali vardır.

Ergenekun Destanı'yla alâkalı olarak elimizde beş rivayet vardır. Bunlar:

Rivayet (Chou Shu adlı Çin kaynağındaki I. Kayıt)

Rivayet (Chou Shu adlı Çin kaynağındaki II. Kayıt)

Rivayet (Sui Shu adlı Çin kaynağına Göre)

Rivayet(Cami'üt-Tevarih'e Göre)

Rivayet (Şecere-i Türk'e Göre)

Araştırmalar ve kaynaklarda geçen şekliyle Ergenekun'un yeri hususundaki görüşlerimizi özetledikten sonra; elimizdeki belgeleri kullanarak "Ergenekun" ya da "Türklerin Türeyişi" diyebileceğimiz destanı aşağıdaki biçimde tertip etmeye çalıştık. Dolayısıyla bu metin bütün rivayetlerin toplanması

ve kaynakların karşılaştırılması suretiyle ortaya çıktı.

Her şeyin sahibi olan Tanrı bir gün yukarıda mavi gökleri yarattı. Sonra bu muazzam evrenin içerisine dünyaları yerleştirdi. Böylece önce gök, sonra da yağız-yer yaratılmıştı. Bütün bunlara rağmen eksik olan bir şey vardı. Bu yarattığı evrene öyle bir şey eklemeliydi ki, hem kendisinin yarattıklarının en üstün varlığı, hem de bu dünyanın bir anlamı olmalıydı. Böyle düşünürken kendisinden de bir şeyler kattığı insanı vücuda getirdi. Fakat Tanrı, insanları farklı ruhi ve fiziki özelliklerle donattı. Onları çeşitli ırklara, kabilelere böldü. O, insan ırklarının bu şekilde birbirlerini tanımalarını ve karışmamalarını istiyordu.

Binlerce yıl geçtikten sonra insanoğlu yeni yeni şeyler öğrendi, başka başka özellikler kazandı. Irklar zamanla birbirlerinden tefrik edilmek için çeşitli adlar almaya başladılar. İşte bunlardan birisi vardı ki, o zamana kadar yaratılmış olan hiçbir ırka, hiçbir soya benzemiyordu. Tanrı, bu ırka o vakte değin meydana getirdiği hiçbir kavimde olmayan meziyetler ve hünerler bahşetti. Bu ırk dünyanın en savaşçı, en temiz ahlaklı, en zeki, en dürüst milletiydi. Tanrı'nın yarattığı insanların en güzeliydi. O tatlı suları, temiz havası bulunan meralarda otlayan en semiz hayvanların lezzetli etlerini yerdi. Bu sebepten insanlar sıhhatli, vücutça noksan değillerdi. Soyları kalabalık, mahsulleri boldu. Hayvanları yılda iki kere doğurur, ağaçlar iki defa meyve verirdi. Uzun ömürlüydüler. Bulunduğu coğrafyada ona korkuyla karışık bir saygı hissi vardı. Bu ırk zayıfların ve haklıların koruyucusu, zalimlerin ve haksızların düşmanıydı.

O zamanlar, bahsedilen bu ırkın başında tıpkı kendisi gibi çok cesur, yiğit ve akıllı bir kişi bulunuyordu. Herkes onun sözünü dinler, yap dediğini yapar, yapma dediğini yapmazdı. Çok büyük yeteneklere sahipti. Kendi aralarında anlaşmak için bir dil geliştirmiş, ateşi bile yakmayı ilk o bulmuştu. Bu kişinin adı Türk'tü. Ona bu ismi Tanrı vermişti. Türk "güç,

kudret, erdem, töreli" demekti. Onun soyundan gelen kişiler de bu özelliklerinden dolayı o öldükten sonra, bu adı almayı uygun buldular.

Aradan yüzlerce yıl geçti, Türk'ün evlatları dünyanın hâkimi oldular. Akılları ve kudretleriyle evreni yönetip, düzeni sağladılar. Türk milletinin yeryüzünde bu kadar sevilmesi, bu ırkın üstünlükleri yüzünden dünyada bazı ayrıcalıklara sahip olması, çevredeki toplumların ve ülkelerin bazılarının ona düşmanlığına sebep oldu. Bu sıralarda onları İllic Kağan yönetiyordu. Maalesef kendi soydaşları arasında da onu çekemeyenler vardı. Çinliler ve Moğolların (Kıtan) öncülüğündeki halklar harekete geçtiler. Türk milletinin bu düşmanları aralarında gizli planlar yaparak; onu bir gün tuzağa düşürüp, büyük bir bozguna uğrattılar. Bu korkunç baskından bir çocuk haricinde kimse kurtulamamıştı. Düşman askerleri bu çocuğa acıyarak öldürmemişler, fakat kol ve bacaklarını keserek bir bataklığa atmışlardı.

Yer yüzünde olup-biten bu işleri Tanrı makamından seyrediyordu. Kendi yarattığı, bu kutlu ırkın yok olmasına razı değildi. Onun için bu çocuğun yanına bir dişi kurt gönderdi. Bu dişi börü, çocuğa et ve yiyecek getiriyordu. Bunlarla beslenen çocuk ölümden kurtuldu. Biraz büyüyen bu çocuk kurtla birleşti ve kurt ondan gebe kaldı. Etrafta kurt gibi yaşayan bir çocuğun olduğunu duyanlar, onu öldürmeye geldikleri zaman, kurt Tanrı'dan gelen buyruğu dinleyerek, çocukla birlikte yaşadıkları göl kıyısının kuzeyinde bulunan bir dağa kaçtı. Bu dağın içerisinde çok büyük bir mağara vardı. Börü çocuğa yol göstererek mağaranın içine girdi. Ortasında otları, ağaçları, nehirleri ve gölleri olan bir ova bulunuyordu. Dünyanın her yerinden çeşit çeşit kuşlar gelerek, burada yuva yapar, yavrulardı. Bu ovanın genişliği onlarca km² idi. O kadar güzel bir yerdi ki, Tanrı bu Türk çocuğunu adeta cennetin dünyadaki bir eşi olan bu yere özellikle getirmişti. Onun burada çoğalmasını, güçlenmesini ve yeniden kendi adaletini uygulamasını istiyordu. Börü burada on erkek çocuk

doğurdu. Bu on çocuk büyüyünce, dağı bin bir güçlkle geçip, on tane kız kaçıırarak buraya getirdiler ve orada çoğaldılar. Bunlardan birisi kendisine Börü (Aşina/ A-shih-na) soy adını alarak, çadırının önüne kurtbaşı bir sancak astı. O diğerkardeşlerine nazaran oldukça yetenekliydi. Börölülerinin soyundan gelenlerin hepsinin farklı hünelerleri vardı. Daha sonra bu Börü adlı genç hepsinin başı oldu.

Aradan yıllar geçti, Türkler buraya sığmaz oldular. Artık Ergenekun (Kunların, yani halkın çoğaldığı, ergenleştiiği yer) adı verilen bu kutlu yurttan çıkmak gerekiyordu. Çünkü onlar yıllarca atalarından çeşitli hikâyeler dinlemişlerdi. Yaşadıkları, çoğaldıkları bu yurdun dışında bir zamanlar atalarının hükmettiği çok geniş ülkeler vardı. Burada durup, oturmak onlara yakışmazdı. Türk'ün yaradılışının bir gayesi bulunuyordu. O sadece ok çekip, kılıç sallayan bir kavim değildi. Tanrı onu yeryüzünde adaleti ve düzeni sağlasın diye göndermişti. Dürüstlüğün ve iyi ahlakın timsali olması için vazifelendirmişti. Bu görevlerini icra etmesi için yeniden gerçek mücadele dünyasının içine dönmeliydi.

On çocuktan türeyen iki aile vardı ki, her şeyi onlara danışırldı. Bunlardan birisi Börölülerdi ve bütün Türkler, onları kendilerine baş seçmişlerdi; diğeri de Arslanlardı (Aşite/ A-shih-te) ki, daima Börölülerin yanında onlara yardımcı oluyorlardı. Bu aileler birbirleriyle de dünürdüler. Aralarında konuştular, dosta dost, düşmana düşman olmaya karar verince; bu iki ailenin öncülüğünde, dışarı çıkmanın yolu arandı, fakat buna bir engel vardı. Bu geniş ve etrafı dağlarla çevrili ovadan kurtulmanın bir çaresi bilinmiyordu. İçlerinden akıllı bir kam-demirci çıkıp, kendisinin bir planı olduğunu söyledi. O, dağların bir yerinde demir madeni bulunduğunu ve burayı eriterek kurtulabileceklerini söylüyordu. Buna herkes yürekten sevindi. Çoluk-çocuk, yaşlı-genç herkes elinden geldiğince çalıştı. Kimi odun toplayıp yığdı, kimi körük dikti. Dağın birçok yerinde sıra sıra kömür dizildi. Yamaçların sağına-soluna bir sıra odun, bir sıra

kömür konu. Dokuz yüz deve derisinden yapılan körükler işledi; en yaşlı Türk odunları ateşledi ve ellerini göğē kaldırarak ulu Tanrı'ya yalvarmaya başladılar. Türkler hep bir ağızdan “Tanrı Türk'ü korusun” diye bağıırıyorlardı. Tanrı yeryüzüne göndermiş olduğı bu kavmin dualarını işitti. Dünyanın efendisi bu halkı esirgedi. Demir dağ eridi. Yol açıldı.

Ancak onların bu günü unutmalarına imkan yoktu. Bu kutlu gün bayram ilan edildi. Hayatlarının yeniden başlangıcı, yeni yılın ilk günü olarak kabul gördü. Hatta Selçuklular zamanında hazırlanan ve Melikşah'a sunulan Celali Takvimi ile Ak Koyunlu gibi beyliklerin yıl hesabı, 21 mart itibarıyla başlatılmıştır. Bütün Türk boyları yaşadıkları müddetçe bu günü unutmadılar. Ergenekun Bayramı denilen bu günde çeşitli oyunlar, eğlenceler ve spor müsabakaları düzenledikleri gibi, atalarının yeniden çoğaldıkları bu yere her sene giderek kurbanlar kestiler. Buraya “Ata sini” yani “Kutlu Atalar Mezarlığı” adını vererek, orada kurultaylar gerçekleştirdiler. Yeni yılı karşılarırken, orada merasim tertip ettiler, hanedanlar devletin başına geçerken halkın da katıldığı, kağanlık seçimlerini burada yaptılar”. 21 martta kendilerinin atası olarak gördükleri kurtların bayram ettiklerine inandılar.

Bugün büyük bir coşkuyla, Balkanlardan Sibirya'ya kadar bütün Türklerin bu önemli günü biraz da içine dini ritüeller katılarak kavgasız, döğüşsüz kutlanıyor. Öyle ki destanlarımıza, sosyal hayatımıza, fikir dünyamıza giren Nevruz ya da Ergenekun Bayramı, Türk Dünyasının meşhur şairi Şehriyar'ın “Heyder Baba'ya Selam” şiirinde de kendine yer bulmuştur. Şöyle diyor rahmetli Şehriyar:

*Bayram yeli çardahları yıhanda,
Novruz güli, gar çiçegi çıhanda,
Ag bulutlar köyneklerin sıkanda,
Bizden de bir yâd eleyen sag olsun,
Derdlerimiz koy dikkelsün dag olsun.*

Yumurtanı göyçek gülli boyardıh,
Çakgısdırup sınanların soyardıh,
Oynamahdan birce meger doyardıh,
Eli mene yeşil aşih vererdi,
İrza mene novruz güli dererdi.

Novruz Eli hermende vel sürerdi,
Gâhdan yenüp küleslerin kürerdi,
Dagdan da bir çoban iti hürerdi,
Onda gördüm ulah ayah şahladı,
Daga bahup gulahların şahladı.

Türk Dünyasının milli şairi, “Çırpınırdı Karadeniz” şiirinin de yazarı Azerbaycan’ın kahraman evladı Ahmet Cevad ise bir şiirinde şöyle diyor:

*Novruz çıkıp tahtına,
Güller düşüp bahtına.
Köse gelir gabağa,
Nazar salar tabağa...*

Garı Nene gelerek,
Deyir gışı ötürdük!
Gedip yazı getirdik!
Yaza çıktı oğlağım,
Gış, gözüne barmağım.

Bugün ta Moğolistan’dan başlayarak, Balkan coğrafyasına kadar uzanan bütün Türk Dünyasında Yeni Gün, Yılsırtı, Yılgayak, Mart Dokuzu, Gün Dönümü, Nevruz veya farklı adlarla kutlanan bu önemli gün yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu günün öneminin farkında olan Türkler, özellikle sonradan girdikleri İslamiyet’le de bunu birleştirmişlerdir ki, mesela halk arasındaki bazı inanışlara göre, 21 martta Hz. Adem ile Havva’nın affedildiğine, Hz. Nuh’un gemisinin karaya oturduğuna, Hz. Musa’nın asasıyla Kızıl Denizi yardığına, Hz. Muhammed’e peygamberlik verildiğine, Hz. Ali ile Fatma’nın bu gün evlendiğine inanılır. Bu güne başkalarının sahip

çıkmasının en mühim sebeplerinden birisi, Türklerin dillerine karşı duyarsızlık ve ihmalkarlığıdır. Kendi kültür değerlerini veya bayramlarını zaman zaman yabancı adlarla anmaları, bazı problemlerin de doğmasına neden olmaktadır. Tarihte ve günümüzde Türkler, 21 martı hem kendilerinin hem de dünyanın yeniden hayat bulması olarak görmüşlerdir. Ergenekun geleneğine de bağlı kalarak, bu mühim günde ilk önce halkın en önde gelen kişisinin başkanlığında, sembolik olarak kızgın bir demir çekiçlenmek suretiyle törenler yapılır. Tabi ki Nevruz gelmeden günler evvelinde bütün mekânlar ve sokaklar temizlenir, insanlar o güne mahsus, imkanları ölçüsünde yeni giyimler alırlar, her evde ve her çadırdaki Nevruz sofraları kurulur. Kavgalılar barışır, senenin bolluk içinde geçmesi için hanelerdeki bütün kaplara süt, ayran, yoğurt, kıymız, buğday vs. doldurulur. Sene bereketli geçsin diye insanlar erkenden kalkarlar. Bu önemli gün halkın birlik ve beraberliğini artırır.

Elbette başta konar-göçer hayvancı, sonra da çiftçi olan Türkler açısından baharın başlangıcı ve gündönümü sayılan Nevruz ya da Yeni Gün çok kutludur. Yılın rızkının bu gece verildiğine, genç kız ve erkeklerin nasiplerinin bu gece yazıldığına inanılır. Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar Türkiye Türkleri de bu önemli günde şenlikler yapmıştır. Kayı boyu ve özellikle Kara Keçililer, birtakım kaynaklardan öğrendiğimize göre, her 21 martta Ertuğrul Gazi'nin türbesinde bir anma günü tertip ediyorlardı. Yine Cumhuriyetimizin ilk devirlerine ait arşivleri incelediğimizde, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal'inde bu güne büyük önem verdiğini, Milli Mücadele senelerinde bile kutladığını, Cumhuriyet'in ilk yıllarında da, özellikle bugünkü Keçiören'in bağlık mekânlarında ateşlerin yakıldığını bilmekteyiz.

Bir ara unutulmuş bu Nevruz geleneği, Türk Cumhuriyetlerinin 1990'dan sonra bağımsızlıklarını kazanmalarıyla birlikte yeniden hatırlandı. Özellikle Türkiye'nin onlarla başta

kültürel iliřkilere girmesi Nevruz törenlerini gündeme
getirmiştir. Buna bağlı olarak da, artık bütün Türk milleti
tarihlerinin bu önemli dönüm noktalarını kutlamaktadır.

Prof. Dr. Saadettin Yaėmur GÖMEÇ. Edebi makalalar